

KAMIKAZE GÜNLÜKLERİ

Japon Öğrenci Askerlerin Düşünceleri

Emiko Ohnuki-Tierney

GÜNLÜK

Türkçesi
Salim Korkmaz

Emiko Ohnuki-Tierney

Wisconsin-Medison Üniversitesi Antropoloji Bölümü'nde William F. Vilas Araştırma Profesörüdür. University of Chicago Press tarafından yayımlanan *Kamikaze, Kıraz Çiçekleri ve Ulusalcılıklar: Japon Tarihinde Estetiğin Militarizasyonu* da dâhil olmak üzere, Japonca ve İngilizce bir dizi kitap yazmıştır.

KAMİKAZE GÜNLÜKLERİ

Japon Öğrenci Askerlerin Düşünceleri

Emiko Ohnuki-Tierney

Türkçesi
Salim Korkmaz

Kamikaze Günlükleri
Japon ğrenci Askerlerin Düşünceleri

zgn Adı:

Kamikaze Diaries: Reflections of Japanese Student Soldiers

•

Cümle Yayınları: 35

Günlük Dizisi: 6

•

Yayın Yönetmeni: Muhsin METE
Dizi Editörü: Mehmet Can DOĞAN

•

Teknik Hazırlık

Kelime Yayıncılık

•

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Sarakusta

www.sarakusta.com.tr

•

© Bu kitabın tüm yayın hakları, yazarıyla yapılan sözleşme gereğince,

Kelime Yayıncılık'a aittir.

Birinci Baskı, Mart 2016

•

ISBN: 978-605-9147-26-2

•

Yönetim Adresi

Kelime Yayıncılık Reklam Tic. Ltd. şti.

Reřit Galip Cad. Hatır Sok. No: 23/2 GOP/ANKARA

Telefon: (0312) 437 08 85-437 08 86

Faks: (0312) 437 08 87

e-posta: bilgi@kelimeyayincilik.com

www.cumleyayinlari.com

•

Baskı

Dumat Ofset

Bahçekapı Mah. 2477 Sokak No: 6 řařmaz-Etimesgut/ANKARA

Telefon: (0312) 278 82 00 pbx

Faks: (0312) 278 82 30

dumat@dumat.com.tr

Cümle Yayınları, Kelime Yayıncılık'ın tescilli markasıdır.

*Hayatları erkenden sona eren bu genç adamların
düşünceleri, bize tüm savaşlarla mücadele etmek için
kuvvet versin.*

İçindekiler

Teşekkür 9

Yazarın Notu 11

Ön Söz 13

Giriş 23

1. Bölüm: Sasaki Hachirō 87

“Vatanseverlik Nedir?.. Milyonlarca insanın öldürülmesi ve milyarlarca insanın temel özgürlüklerinden mahrum bırakılması...”

2. Bölüm: Hayashi Tadao 139

“Her şey yerle bir olacak/Japonya sona erecek.”

3. Bölüm: Takushima Norimitsu 187

“Neden savaşmalyız? Artık savaşmak için bir amacımız yok.”

4. Bölüm: Matsunaga Shigeo ve Matsunaga Tatsuki 233

“Savaş, cinayetin bir başka adıdır.”

5. Bölüm: Hayashi Ichizō 283

“Ölüm yerimiz tayin edildi.”

6. Bölüm: Nakao Takenori 317

“Hayatım için hiçbir anlamı olmadan, öylece ölecek miyim?”

Kaynakça 361

Teşekkür

Bu kitabı yazma fikri, öncelikle *Kamikaze, Kiraz Çiçekleri ve Ulusalçılıklar: Japon Tarihinde Estetiğin Militarizasyonu* kitabımı basan University of Chicago Press tarafından ortaya atıldı. Anlamsız bir savaşta yok olan yüksek derecede zeki genç adamlarca bırakılan günlükleri okumaktan büyük ızdırap duydum; çalışma arkadaşlarım cesaretlendirmeseydi, bu görevi tamamlayamayabilirdim. Martin Dworkin, Henry Rosovsky, Peter Spear, Peter Stansky ve Halliman Winsborough'un bana verdiği moral desteğini minnetle anıyorum. *Kamikaze Günlükleri* adı için yaptığı öneriden dolayı Norma Field'a teşekkür ediyorum. Stephen Vlastos, Keith Hart ve Bruce Cumings, ön sözde bulacağınız kamikaze metaforu ve 9/11 hakkındaki görüşlerime dair tavsiyelerde bulundular. David Brent'in teşvikleri, Kant'ın estetik hakkındaki görüşleri hakkındaki son derece yüzeysel okumalarımın beni kurtardı. H. Mack Horton, Matsunaga Tatsuki'nin en içten düşüncelerini ifade etmesine vesile olan Teika'nın şiirlerini çevirdi; Horton'un olağanüstü çevirisine artık ulaşabileceksiniz. Kishi Toshimitsu'yla yaptığım konuşmalar paha biçilemez değerdedi ve kendisi aynı zamanda savaş dönemi propagandalarına ait çok değerli fotoğrafları benim için buldu. Grey Osterud, bilindiği gibi sıra dışı bir editörden çok daha fazlasıydı; akademik yorumları ve savaş karşıtı ahlakî duruşu, aramızda hızlıca bir bağ oluşmasını sağladı. Richard C. Miller, meslektaş dayanışmasının yanı sıra, Avrupa'daki yayımlar ve

müzik hakkındaki uzman bilgisini de sundu. Aynı zamanda bu kitapta kullanılan önemli yayımları ve görselleri de bulan Kenji Tierney, bu projenin çeşitli yönleri hakkında eleştirel yorumlarda bulundu. Elizabeth Branch Dyson, bana tavsiyelerde bulunmada ve gözden geçirme sürecinin verimli ve hoş bir şekilde yürütülmesini sağlamada son derece yardımcı oldular.

Bu konuda verdiğim konferanslar, bu proje hakkında düşünmem için önemli bir fırsat oldu. Aşağıdaki ev sahibi kurumlara ve dinleyicilerden gelen yorumlara teşekkür ediyorum: Amerikan Sanatlar ve Bilimler Akademisi (Orta Batı Merkezi); Chicago Üniversitesi; Durham Üniversitesi; École des Hautes Études en Sciences Sociales, Paris; California Üniversitesi, Berkeley ve Los Angeles; Harvard Üniversitesi; Hong Kong Üniversitesi; Uluslararası Japon Evi; Iowa Üniversitesi; Kansas Üniversitesi; Londra Ekonomi Okulu (London School of Economics); Middlebury Koleji; Oxford Üniversitesi; Pennsylvania Üniversitesi; Seijo Üniversitesi; Wisconsin Üniversitesi ve Yale Üniversitesi.

Hepsinden de öte, kardeşlerinin hatıralarının yeniden canlandığı her an hissettikleri acıya rağmen, beni cesaretlendiren ve aile albümlerindeki fotoğraf albümleri gibi paha biçilemez malzemeleri bana sunan, ölen askerlerin kardeşlerine teşekkür ediyorum: Tokyo Üniversitesi'nde fizik profesörü olan Sasaki Taizō, Seinan Gakuin Üniversitesi'nde profesör olan Nakao Yoshitaka ve Umezawa Shōzō. Bu görüşmeler, bu projeyi tamamlama kararlılığımı güçlendirdi. 8 Eylül 2000 tarihinde, pilotların kalkış yapmasından önceki geceyi tarif ettiği mektubu kullanmama izin veren Kasuga Takeo'ya şükranlarımı sunuyorum (Girişte alıntı yapılmıştır).

Cömert destekleriyle bu projeyi zamanında bitirmemi sağlayan Wisconsin-Madison Üniversitesi William F. Vilas Vakıf Fonu'na en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

E. O.-T.

Yazarın Notu

Her öğrenci günlüğünü farklı yazdığından, tüm bölümler için tek tip bir format dayatmaksızın, her bir öğrenciyi sunmak için en iyi yolu seçtim. Sürekli olarak bir kronolojik sırayı takip etmeye çalışırken, bir yandan da bir düzenleme ilkesi olarak temaları kullandım. Bu ikisi arasındaki denge, öğrenciden öğrenciyeye değişiklik gösterir. Örneğin, Sasaki Hachirō (1. bölüm) için, tematik düzene öncelik verilirken, diğerlerinde kronolojik sıralama üzerinde daha fazla duruldu.

Tarihleri kaydederken, günlüğe giriş tarihini ay, gün ve yıl olarak aldım. Girişlerin hepsinde tarih yoktu, tarihsiz girişler için, sayfaların numaralarını not aldım. Yıllar, “milattan önce” için MÖ ve “milattan sonra” için MS şeklinde, seküler İngiliz takvim sistemi kullanılarak verilmiştir. Çünkü Latin Hristiyan takvim biçimleri, sözde birinci imparatorun tahta çıktığı kurgusal tarihin birinci yıl olarak kabul edildiği Meiji Restorasyonu’ndan sonra kullanılan Japon takvim biçimleri ve imparatorun saltanat yıllarını kullanan diğer Japon sisteminin tamamı, dinî -ve bu nedenle- politiktir.

Ayların günleri genellikle Japonya’daki tarihler olup, ABD’de bir gün öncedir. Örneğin, Japonya’da 2. Dünya Savaşı 14 Ağustos’ta sona ermiştir. Günlüklerde ve mektuplarda verilen tarihler, yazıların ya da yayınların orijinalinde verilen tarihlerdir.

Aksi belirtilmedikçe, Japoncadan yapılan tüm çeviriler bana aittir. Parantez içerisindeki kelimeler, editör eklemeleridir. Öğrenci askerler, sıklıkla yabancı dilleri de kullanmışlardır, bunlar arasında kitapların, makalelerin ve müzik eserlerinin adı yer alır. Yazım hataları bulunduğundan emin olduğumda, doğru yazılışlarını kullandım. Kitabın özellikle İngilizce bilen okurlara hitap etmesi nedeniyle, başlıklar önce standart İngilizce çevirileriyle ve ardından varsa parantez içerisinde orijinal dillerindeki hâlleriyle yazıldı.

İsimler için Japoncadaki geleneksel sıralamayı kullanarak, arada virgül olmaksızın önce soyadı, sonra adı yazdım.

Ön Söz

“Gecenin karanlığında saatin sesi ne kadar da ıssız”, bir tokkōtai (kamikaze) pilotu olan Nakau Teketoku’nun 20 Eylül 1942’de yazdığı “Durgunluk” adlı şiirin ilk mısraıdır. Teketoku, 22 yaşında öldü (bkz. 6. bölüm). 10’lu yaşlarının sonu ile 20’li yaşların başlarındaki öğrenci askerler, genellikle saati durdurmak için onu ellerinde sıkıca tutuyorlardı çünkü her tik sesi onları ölümlerine biraz daha yaklaşıtıyordu. Bugün de anlaşılması zor olduğu gibi, bu genç adamlar, askere alınmadan önce dahi yaklaşan ölümün gölgesinde yaşıyorlardı çünkü Japon devleti insanların zihinlerine, tüm Japonların ama özellikle de asker adaylarının ülke için hayatlarını feda etmeleri gerektiği fikrini yerleştirmeyi başarmıştı.

Öncelikle günlükleri ve düşünceleri bu kitabı oluşturan tokkōtai pilotlarının ve diğer öğrenci askerlerin sözleriyle başlayacağız.

Bu savaşı kazanmam mı gerekiyor bilmiyorum ama kaderimi ellerinize bırakıp olabildiğince savaşacağım... Nefret edemediğimiz düşmanları öldürmek zorunda kalmayacağımız bir dünyaya kavuşacağımız günü en kısa zamanda görebilmemiz için dua ediyorum. Bu uğurda, bedenimin sayısız kez paramparça olmasına razıyım (Miyazawa Kenji, aktaran Sasaki Hachirō, 10 Kasım, 1943).

Yeni bir dönem için yeni bir ruha dair bazı belirtiler var. Ama, yeni bir dönemin maddî zemini ortaya çıkmış olsa da, eski ka-

pitalizmin mirasını hâlâ görebiliyoruz. Eski kapitalizmin gücünden kolaylıkla kurtulamıyorsak ama savaşta mağlubiyetle bu ezilebilecekse, felaketi fırsata çeviriyoruz demektir. Şimdi küllerinden doğan bir anka kuşu gibi bir şey arıyoruz. Japonya bir ya da iki kez mağlup olsa bile, Japonlar hayatta kaldığı müddetçe, Japonya yok olmayacaktır. Sanki “kesim tahtasındaki sazan [*sojō no koi*]” gibiyiz. Karamsar değilim, ama gerçeği reddedemeyiz. Devam etmeliyiz, zor zamanların üstesinden gelmeliyiz (Sasaki Hachirō, 14 Mayıs, 1943).

Ölmek istemiyorum!... Yaşamak istiyorum. Hayır, ölmek istemiyorum... Yalnız hissediyorum. Neden bu kadar yalnız hissettiğimi bilmiyorum (Hayashi Tadao, 26 Kasım, 1940).

Japon İmparatorluğunun Sonu

Yıkım ve yok oluş
 Çöküş
 Geriye hiçbir şey kalmayacak
 Her şeyin sonu, her şey yerle bir olacak
 Japonya sona erecek
 Bu tabu
 Felaket

Hayashi Tadao, 1945

Güzel bir İllüzyon

Yoldaşlarımın mektuplarındaki illüzyonlar
 Birçok güzel illüzyon
 Her varlık illüzyondan doğar
 Ve illüzyon olarak yok olur..
 Kehribar renkli şarabın güzelliğiyle mest olmuş hâlde uyuyorum
 Barış illüzyonu-hayır, gülmemeliyiz

Matsunaga Shigeo, 12 Şubat, 1938

Ölümden ölesiye korkuyordum ki. Ama şimdi, hakkımızda hüküm verilmiş...

Anne, hâlâ senin beni sevmeni ve şımartmanı istiyorum...
Kollarına almanı ve uyutmanı istiyorum (Hayashi Ichizō, 12 Nisan, 1945).

Tokkōtai pilotlarının günlüklerinden alınan bu bölümler, Japonya'nın dışındaki "kamikaze" imajına uymuyor. Walter Benjamin'in meşhur ifadesiyle, birçok tarihî gerçek, "tarihin çöplüğüne" atılıyor. Ancak, tarihî gerçeklik yerini tamamıyla bir karikatüre bırakırsa, bu tehlikelidir. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde, tokkōtai'ler *Tora! Tora!* filminde olduğu gibi, ünlem işaretleriyle birlikte "kamikaze" olarak adlandırılır. "Kamikaze!!" pervasız insanlarla, fanatik şovenistlerle, esrarengiz ya da güvenilir "ötekiler"le ve hatta "intihar bombacılarıyla" eş anlamlı hâle gelmiştir.

Bu imajın devam eden etkisi, ABD hükümetinin ve Amerikan medyasının haksız yere, ancak bir o kadar da ikna edici bir şekilde Pearl Harbor ve kamikaze metaforlarıyla aynı çerçeve içerisinde yerleştirdiği 11 Eylül'den sonra daha da artmıştır. New York'taki Dünya Ticaret Merkezi'nin uçaklarla yerle bir edilmesi, Pearl Harbor'daki ABD donanma üssüne yapılan Japon hava saldırısıyla başlayan 2. Dünya Savaşı'nda¹ Pasifik cephesinin açılmasına benzetilerek, "Anavatan'a Saldırı" olarak adlandırıldı. Kamikaze, intihar bombacıları için bir model hâline gelmiştir.

¹ Hem Japonya'daki hem başka yerlerdeki Japonya tarihçileri arasında Japonya'nın on dokuzuncu yüzyılın sonlarında ve yirminci yüzyılın başlarında katıldığı bir dizi savaş için kullanılan terimler ihtilafıdır. Ben, Japonya'nın önemli bir rol oynadığı çatışmanın doğasını ifade ettiği için *2. Dünya Savaşı* terimini kullanıyorum. Bazı tarihçiler, Japonya'nın saldırganlığını tanıma amacıyla *Pasifik Savaşı* etiketini tercih etmekte (Coox 1988, 381; Young 1998). Ancak, ben bu terimin aslında Japonya'nın 1941'den önce Asya'nın Pasifik'ten uzaktaki bazı bölgelerindeki saldırganlığının üzerini örttüğünü düşünüyorum. Bu ve diğer terimlerle ilgili açıklamalar için bkz. Coox (1988, 381) ve Hosaka (2003).